

## BLOQUE I: S.XVI-XVII

### TEMA 4: ECONOMÍA E SOCIEDADE NA GALICIA DOS AUSTRIAS (agricultura e as súas transformacións, a importancia da pesca na Galicia litoral, a estrutura social: sociedade rendista e peso da fidalguía)

#### Conceptos relacionados: XUNTAS DO REINO DE GALICIA

A partir das **Revoltas Irmandiñas**, e logo co apoio da nobreza galega ao bando de **Juana, a “beltranexa”**, Galicia queda máis integrada e dependente na monarquía de Castela. Impúxose como lingua culta o castelán, e o reino de Galicia ocupou un papel marxinal no conxunto da Coroa de Castela. Así, as **XUNTAS DO REINO DE GALICIA** foron desvalorizadas, vendo como o seu voto era exercido por Zamora ata que no s. XVII é recuperado. Cos Austrias, Galicia queda dividida en sete provincias (A Coruña, Betanzos, Santiago, Mondoñedo, Lugo, Ourense e Tui).

Ao longo dos séculos XVI e XVII, a sociedade e a economía galega foi fundamentalmente agrícola (máis do 80% da poboación vivía en e do campo), a actividades artesanal manufacturada era escasa e as cidades eran pequenas, a excepción de Santiago, A Coruña e Pontevedra.

#### **AGRICULTURA E DEMOGRAFÍA:**

A evolución económica e demográfica de Galicia pasou por diversas fases:

- Durante a primeira metade do s. XVI Galicia ten unha economía eminentemente agraria, baseada no vello **sistema de produción feudal** cunha produción maioritaria **de cereais (trigo e centeo) e empregando o barbeito**. Isto permitiu o crecemento da poboación.
- As distintas **crises de subsistencia** a partir da segunda metade do s. XVI debido ás malas colleitas, a fame e ás epidemias de peste, provocou un descenso da poboación considerable. Sendo especialmente grave o ciclo negativo de 1633-36.
- Xa no s. XVII, a introdución dos **novos cultivos provintes de América**, primeiro o **millo** e posteriormente a **pataca**, supuxo un aumento da produción. Desde a costa e cara ao interior, foise estendendo o cultivo deste produto, procedente de América, que alterou o sistema de rotacións, diminuíndo en moitas zonas o barbeito e potenciando o incremento da gandería. Os cambios permitiron un forte crecemento da produción e da poboación, que fixo de Galicia unha das rexións máis poboadas de España, con máis dun millón de habitantes, e que contrastaba co panorama negativo do século XVII no resto de Europa.

## A IMPORTANCIA DA PESCA NA GALICIA LITORAL:

A pesca será unha actividade económica fundamental en Galicia:

- Destaca a **pesca de baixura** da **sardiña**, e tamén a produción da **salgadura de peixe** nas zonas de ribeira, destacando o gremio de **Pontevedra**, que contribuíu ao seu crecemento.
- Con respecto á **pesca de altura**, cabe destacar a **pesca do bacallau** en zona de Terranova, que será vendido nos mercados de Castela.

Dende finais do século XVI, a obriga de que os barcos pesqueiros tiñan que ir acompañados de protección armada polos perigos dos ataques holandeses e ingleses, orixinou unha importante **recesión do sector durante o século XVII**.

## SOCIEDADE GALEGA:

A estrutura da sociedade galega nos séculos XVI e XVII centrábase na terra, cunha abundancia de **poboación rendista**, destacando a **fidalgúa rural**, sostida polas rendas e impostos que pagaba o pobo (fundamentalmente o “foro”), e unha escasa burguesía emprendedora.

- A **alta nobreza galega**, moi activa nas campañas militares dos Austrias, destacou polo seu absentismo de Galicia. Estes nobres (os **Andrade, Lemos, Sarmiento e Monterrei**) desempeñaron elevados cargos na administración (vicerreis, embaixadores) e paulatinamente enlazaron coas familias nobiliarias castelás.
- O **clero** foi en Galicia un grupo moi poderoso; percibía unha parte importante das rendas agrarias e exercía un enorme poder no seu territorio. Resulta moi característico de Galicia o poder dos señoríos eclesiásticos dos mosteiros.
- A **fidalgúa galega**, integrada principalmente pola pequena nobreza, grupos de burgueses (escribáns, escudeiros, comerciantes) e campesiños enriquecidos, foise configurando como un grupo ben diferenciado e cada vez máis poderoso que centraba a súa actividade no cobro de rendas (foros, subforos, arrendamentos). Convertíronse en intermediarios entre os propietarios (nobreza e clero) e os labregos que cultivaban a terra e pagaban foros e arrendamentos. O ascenso da fidalguía galega esplicase polo absentismo da alta nobreza que deixa un baleiro de poder que vai ser ocupado pola fidalguía. A súa categoría social farana visible mediante a construción de grandes pazos que se converteron no mellor expoñente do seu poderío.

- Os **labregos** eran aproximadamente o 80% da poboación de Galicia. A maioría traballaban unhas terras que case nunca eran da súa propiedade e vivían nunhas duras condicións.
- Á marxe desta división social estamental, existían **outros grupos sociais non privilexiados**, pero que en Galicia serán escasos: os mariñeiros, agrupados en gremios e confrarías; os artesáns urbanos, tamén organizados en gremios, e, en terceiro lugar, os comerciantes.

#### **BIBLIOGRAFÍA:**

AA.VV. *Historia de España. 2º Bacharelato*. Baia edicións

Material da profesor Andrea Moreno. IES A GUÍA.